

Leerrede over Psalm 36: 10a, uitgesproken op BIDDAG 7-3-1951 morgendienst te Schiedam door H. Hofman, evangeliedienaar.

Zingen - Psalm 132: 1 en 2

Lezen - Psalm 36

Voorrede.

Dat God ons die genade schenke, dat Zijn Woord en leer gezag over ons uitoefent. Als dat niet het geval is, dan verwerpen wij het, daar wij verdorven schepselen zijn, die van nature geen liefhebbers van God noch van Christus zijn, dus ook niet van Zijn leer. U zult zeggen: "Gij begint al direct met ons niet hoog aan te slaan." Maar, ik spreek er niet over, wat ik denk, doch wat Gods Woord ons leert en door de ervaring bevestigd wordt. Zó ben ik en zó zijt gij. Of wij het weten of niet, en het ons al of niet onderwerpen, maar zó is het voor het aangezicht van God. Alleen door het gezag, door de heerschappij van Zijn Woord, kunnen wij zijn, zoals God wil dat wij zouden wezen.

Toen vanmorgen de verzen, die wij zo-even zongen, (ik geloof, dat wij die verzen al meer op bid- of dankdagen gezongen hebben) in mij werkten, dacht ik, dat het ten eerste op zijn plaats was, om daarmee ons samenzijn te beginnen.

Hier op aarde, in dit leven, is er allerlei leed, teveel om op te noemen. David heeft het hier echter niet over armoede of rijkdom, over vóór- of tegenspoed, maar over een bijzonder leed. In die tijd was hij ook niet zo ruim gesteld, want het dagtekt uit de tijd van zijn omzwervingen, toen hij een verstotene was en niet kon opgaan naar het huis des HEEREN, waarvan hij zowel in de 42e als in de 63e psalm klaagt. Dat werkt hoger leed bij hem, dan: "Wat is toch mijn geval!"

Immers, hij was door God tot Koning verordineerd en gezalfd en nu was er in hem aan het werken om het voor God op te nemen, voor Zijn eer, voor Zijn Koninkrijk. Dáarmede was het zó ellendig gesteld, dat, dat hem geheel overheerste, waardoor al zijn leed en al zijn omstandigheden tweederangs werden en de zaken van Gods Koninkrijk op de voorgrond kwamen te staan.

Zijn leed was dus, dat hij zag hoe het er bij stond: vervreemding en verwerping van God! Maar, had David dan zulk een grote, verheven, volkomen kennis van God? Neen, maar wát er was, was een rechte kennis en er was een zuivere oprechtheid in zijn hart.

Wij kennen die geschiedenis wel, dat hij de ark naar Sion wilde brengen, waar hij een tent voor dezelve gespannen had. Hij had zelfs een nieuwe wagen laten maken om de ark daarop te plaatsen, en toen zij de ark ophaalden, speelden David en gans Israël voor het aangezicht Gods met allerlei snarenspeel.

Hij bedoelde het wel goed, maar toen onderweg de runderen struikelden en Uza de ark greep, om die tegen te houden (het zou toch erg geweest zijn als die op de grond was gevallen) dan moet Uza dat met de dood bekopen. De ark wordt daardoor niet verder vervoerd en David bedrijft rouw en onderzoekt: "Hoe komt dat nu?" Dan komt er voor de dag waarin dat zat: zij hadden niet naar recht gehandeld! Want de ark moest door de priesters gedragen worden. Die kennis was dus teloorgegaan!

Als David dat dóór krijgt, dan wordt de zaak opnieuw verordend. De ark wordt gedragen, zodat God naar recht geëerd wordt. Want het liep er bij David over om God op de rechte wijze te dienen en te eren. Dus niet, om dat op z'n eigen houtje te doen, zoals hij het zelf wel het beste achtte. Neen, doch zoals God het wilde hebben! Dáár liep het bij David over.

God had bij hem deze plaats: hij wenste dat God vanaf Dan tot Berseba op de rechte wijze geëerd zou worden en er woonde in hem, dat hij geen rust kon hebben, vóórdát er een rustplaats gevonden was voor de 'HEER, te Zijner eer, waar Jakobs Machtige verkeer'. Dat was Davids léven, dát maakte zijn leed uit.

Zijn er nog onder ons bij wie het, hèt leed uitmaakt zoals het in ons vaderland erbij staat met God, met Christus en met de kerk? Vandaag is er dan een algemene biddag. Wát zal er niet gebeden worden: "Heere, mòcht het eens dít en mocht het eens dát", en nog eens: "Mocht het!" Zal dat Gode aangenaam zijn? Of zal het in Zijn troon wezen: "Raap uw kramerij weg uit het land, gij inwoners der vesting!", met je: "halen, hebben en houden."

Waartoe heeft Hij ons Zijn Woord en leer gegeven? Toch opdat wij zouden weten hóe Hij recht gediend en geëerd wil zijn? Nu is het zó dat: "de waarheid op de straat struikelt, en wat recht is, kan er niet ingaan. Ja, de waarheid ontbreekt er, en wie van het boze wijkt, stelt zich tot een roof."

Jáá, er is genóég te doen in ons vaderland, Je kunt het net krijgen zoals je het hebben wil: licht, zwaar, er tussen in. Maar, wáár zijn de kruipers in het verborgene? Zijn wij de schandvlekken voor Zijn aangezicht? Zijn Woord is: "De schandvlek is hun." Hoe is het persoonlijk bij ons? David heeft God op het oog gehad. Och, dat ook wij dat mochten hebben.

Er zal ook wel flink gebeden worden, dat de Russen weg mogen blijven. Maar, wij komen door de Russen niet in de hel en door de Amerikanen niet in de hemel! Wij gaan vanwege onze zònden naar de hel en Nederland gaat vanwege de zonde naar de ondergang! Daaraan helpt geen verbeteringswerk! Liggen er zonden, dan moeten die zonden opgeruimd worden, ligt er een breuk, dan moet die breuk geheeld worden. Daar helpen geen praatjes aan en ook geen godsdienst; daar walgt die reine, vlekkeloze Majesteit van. Hij spreekt: "Tot de wet en tot de getuigenis! Zo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn dat zij geen dageraad zullen hebben." Zo heeft heel protestants Nederland geen dageraad; God deelt er niet mee.

Als wij persoonlijk niet een verslagene onder onze zonden zijn, in vernedering en in boete, wat is dàn ons leven? Dan kunnen wij de godsdienstige man of vrouw uithangen; dan kunnen wij soms nog áángenaam gesteld zijn: praten en doen, èn ... stappen over héél de boel héén! Want: wij hebben het zo aangenaam. Maar wat krijgt God? Zijn wij dan Gode aangenaam? God wàlgt van onze vermeende rijkdom, want het draagt niet het stempel uit het hemelhof.

Ik was eens (jaren geleden) in België en had twee- of driehonderd gulden bij me, maar ik kon er niets voor kopen, want dat geld was daar niet gangbaar, het moesten francs zijn. Het ging niet met guldens. Zo kan er veel zijn, máár ... is het geldend in het gericht van God, in Zijn troon, in Zijn Koninkrijk? God erkent slechts Zijn eigen werken. En waarin bestaan die? Dat de zondaar op z'n diepst wordt vernederd (dat is in de kennis: "Wíé ben ik"), en dat God ten hoogste wordt verhoogd. Dát is Zijn werk. Och, dat een ieder voor zich dat beseffe.

Is dat bij ons werkend - wie ben ik - maar zit er van eigen ik en bedoelingen tussen, laten wij dan eens gaan onderzoeken of het wel van de rechte stempel is?! Want, wat niet naar het Woord is, zal geen dageraad hebben. Als Christus komt, en Zijn dorsvloer eens gaat zuiveren, wat blijft er dan op liggen? Hoe zal het dan zijn?

Als een houtkoper hout gaat kopen, dan ziet hij allerlei bomen liggen, van verschillende grootte, dikte enz., verder lijkt het allemaal precies hetzelfde. Die houtkoper heeft een hamertje bij zich, en beklopt daarmee het hout. Hij kijkt niet naar het aanzien, maar luistert dan naar de klank om te horen of het hout gaaf is. Waarom doet hij dat? Omdat hij daarin ervaring heeft. Zo ook is het: kan het de eis van God doorstaan?

Het is een zaak van grote ernst. Is er ooit een tijd geweest zoals wij nu beleven? Daarom is dat woord zowel voor mij als voor u van toepassing: "Doorzoek u zelf nauw, ja, doorzoek nauw, gij volk, dat met geen lust bevangen wordt! Eer het besluit bare (gelijk kaf gaat de dag voorbij),

terwijl de hittigheid van des HEEREN toorn over ulieden nog niet komt; terwijl de dag van de toorn des HEEREN over ulieden nog niet komt. Zoekt de HEERE, alle gij zachtmoedigen des lands, die Zijn recht werken! Zoekt gerechtigheid, zoekt zachtmoedigheid, misschien zult gij verborgen worden in de dag van de toorn des HEEREN."

Daartoe vraag ik een ogenblik uw aandacht voor een woord van God, dat Hij ons voor vandaag heeft toegeschikt. Dat Hij ons Zijn genade schenke, opdat wij het ook onder elkander mogen hebben en het nog vruchtdrage, en Zijn Woord naar Zijn belofte, niet ledig tot Hem wederkere, maar doe hetgeen Hem behaagt, en voorspoedig zij in hetgeen, waartoe Hij het zendt.

Tekst.

Psalm 36: 10a

Want bij U is de fontein des levens.

Zingen. Morgenzang: 5 en 7

5. Verlicht ons hart, dat duister is; ...

7. Troost allen, die in nood en smart,
tot U verheffen 't angstig hart; ...

Leerrede.

Het opschrift boven deze psalm is: "Een psalm van David, de knecht des HEEREN." Ik meen dat zo'n opschrift maar op twee plaatsen in de Bijbel staat en wel bij psalm 18 en hier bij psalm 36. David geeft daarmee onomwonden te kennen, hoedanig hij voor het aangezicht van God is en wat hij wil zijn, namelijk: een knecht! Een knecht staat onder zijn heer.

Daar Saul geen knecht wenste te zijn, heeft hij juist daardoor het koninkrijk verloren. Saul wilde kóning zijn, zèlf regeren, zèlf doen en heerschappij voeren. Maar David wenste niet zelf te regeren, niet zelf baas te zijn, hij wilde dat God regeerde, dat God Koning was en heerschappij voerde. Als dat in het hart is, dan komt men vanzelf tot deze zaak, dat men onderscheidenlijk gaat zien hoe de zaken voor het aangezicht Gods staan. Zo was dat ook bij David en daaruit ziet hij, hoe het leven der goddelozen is.

Dat lezen wij ook in deze psalm waarin hij aanstonds begint met: "De overtreding der goddelozen spreekt in het binnenste van mijn hart: Er is geen vreze Gods voor zijn ogen. Want hij vleit zichzelf in zijn ogen, als men zijn ongerechtigheid bevindt, die te haten is. De woorden zijns monds zijn onrecht en bedrog; hij laat na te verstaan tot weldoen."

Hóé was dat nu bij David? Was het bij hem zó: "Kijk eens, ik ben geheel anders. Ja, zulke goddelozen heb je óók: atheïsten (tegenwoordig communisten) enz., verschrikkelijk wat er allemaal is." Néén! Het loopt bij David over God. Hij bemerkt met leedwezen dat het hier op aarde zodanig gesteld is, dat men van God niets moest hebben. Dat is toch verschrikkelijk! En ... daar zit David nu middenin! Aan den lijve heeft hij ervaren hoe Saul was, die zelfs door God tot koning was gezalfd!

Toen David in het eikendal, Goliath, de Filistijn, had verslagen, was Saul in het begin daar geweldig blij mee, want niemand durfde zich met die onbesneden Filistijn, die reus, te meten. Er waren wel helden in het leger, bijvoorbeeld een Abner, een groot man, waarvan David later zei: "Weet gij niet, dat te dezen dage een vorst, ja, een grote in Israël gevallen is?", toch durfde

niemand Goliath aan. Maar doordat er in David van God werkte, gaat hij met zijn staf, slinger en enkele stenen uit de beek, op Goliath af, want dàt kòn toch zeker niet, dat zulk een onbesneden Filistijn zo maar de levende God hoonde! Hij velst hem, doodt hem met zijn eigen zwaard. Je kan geloven dat Saul daarmee geurde, want: zülke mannen had hij. Nog maar een jongen die dàt deed! Doch, als later gezongen wordt: "Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden", dan komt er voor de dag, dat er bij Saul niet van God is.

Toen hij tot koning gezalfd was, had hij wel een ànder hart gekregen, maar van iets zaligmakends is in heel de geschiedenis van Saul niets te bemerken. Eerst was hij boer geweest die het op een keer erg te kwaad had, toen er een paar ezalinnen zoek waren, maar nadat in hem de gaven des geestes als ingestort waren om koning te kunnen zijn, was er een andere geest in hem gaan werken.

Toen dàt gezongen werd: "Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden", wat was daarvan het gevolg? Dat het "Ik" bij Saul geheel op de voorgrond trad en hij David er temeer scheef op aankeek. Want toen hij niet gehoorzaamd had aan het bevel van God om de Amalekieten te verdelgen, was Samuëls woord geweest: "Gij hebt zottelijk gedaan; gij hebt het gebod van de HEERE, uw God, niet gehouden. Nu zal uw rijk niet bestaan. De HEERE heeft Zich een man gezocht naar Zijn hart, en de HEERE heeft hem geboden een voorganger te zijn over Zijn volk. Daaruit kon Saul de rekening wel opmaken: dat moest David zijn!

Saul had gedacht dat het wel goed was wat hij gedaan had. Ja ..., het was Gods bevel wel, maar het kon toch geen kwáád als hij Agag in het leven behield met de beste koeien en schapen? Zó kon héél het volk ook zien, wat een reuze-koning zij hadden, want hij had toch die roverkoning overwonnen en een geweldige buit veroverd. Dat was wel allemaal eer voor Saul geweest en streelde zijn "ik", maar dáármee verbeurde hij juist het koninkrijk, dat hij dacht door eigen werk te kunnen bevestigen. Het is Gòd die àlles werkt; God moet doen en niet de mens.

Het is de wil van God dat een ieder in zijn omstandigheden -- Saul als koning, gij in het uwe en ik in het mijne -- een instrument is in Zijn hand. Dat geldt ook voor de moeders die zeggen: "Ja, welke plaats neem ik in deze wereld in?" Want ook in de opvoeding van de kinderen, behoren wij een instrument te zijn in Gods hand. Als wij zelf de kinderen willen regeren, dan gaat het fout, maar als wij onder Zijn Woord wensen te staan en God plaats geven, dan kunnen wij een instrument zijn, waarmee God handelt. Dat geldt voor de man tegenover de vrouw, voor de vrouw tegenover de man, voor ouders tegenover de kinderen en voor de kinderen tegenover de ouders. Dat het de ouders dan met te meerder ernst opwekke om God te dienen, Die hen wil zegenen in hun kinderen.

Dat was echter de bedoeling van Saul niet. Van al de duizenden waarmee hij omgang had, kon hij er zich niet één indenken die in eenvoud gelijk was aan David. Dáárom haatte hij hem! Maar wàt legde David hem eigenlijk in de weg? Totaal niets. David éérde hem zelfs, hoewel Saul het op zijn leven gezet had, met te zeggen: "Hij is de gezalfde des HEEREN."

David ontzag zijn leven. Waarom? Ja, als wij de rechte plaats innemen, dan regelt alles zichzelf wel. Omdat David de knecht van God wilde zijn - onder God wilde staan, Gòd baas - ging alles vanzelf. Daardoor was het, dat hij de rechte plaats innam, zelfs tegenover Saul. Als dat niet het geval was geweest, dan had hij het "met de HEERE" vlak kunnen praten: " ... en hóe denk je dat de HEERE het bestuurde? Daar lag Saul toch te slápen (of, op een andere keer: hij kwam toch net in dezelfde spelonk), en, toen kòn ik de man die bij me was niet tégenhouden, die heeft hem met één klap tegen de grond geslagen." Dan was het allemaal "ik" geweest. Maar David is koning geworden terwijl zijn "ik" in het geheel niet in het spel is geweest, daar de eeuwige "Ik" heerschappij voerde. Wèg met alles wat van de mens is!

De hoofdinhoud van het werk Gods, hier op aarde, is, dat God Zichzelf eer wil aandoen, Zichzelf een eeuwige Naam wil maken. De mens niets, hij moet zich Gode onderwerpen, God laten regeren en daaruit vloeit de zegen. Daarom kunnen wij zeggen, dat de leer -- de waarheid Gods -- in ons vaderland als teloor gegaan is. Zij is wèg! Hier of daar mag nog eens wat zijn, maar in het algemeen genomen is die leer wèg. Als men er over begint te praten, dan begint men al gauw met: "Ja, máár ...!" Waarom? Er is geen Geest; er is niet van de heerschappij van God. De mens denkt, dat hij zèlf moet doen. De grootste vijandschap tegen de zuiverheid der leer komt zelfs voornamelijk openbaar bij degenen bij wie een zekere kennis is gewrocht. Dat leert de ervaring. Zelfs bij bekering en in overgang vermeent een mens, dat men wat voor God behoort te doen. Wát moeten wij voor God doen? Wat is het hoogste cijfer dat wij kunnen behalen? Zondigen! De maat vòlmeten, óók als bekeerde! Daarom moet Christus begin, midden en einde zijn, om àlles te dekken. God wil hebben, dat wij dat weten, maar ook beléven, opdat er redenen zouden zijn om ons voor het aangezicht van God te verootmoedigen. Dan kan Gød met ons doen, zó doen, dat Hij ons als een instrument gebruikt waarmee Hij Zijn Naam verheerlijkt. Kort geleden hoorde ik iemand zeggen - bij wie plaats was dat Christus enige weldaden had kunnen bewijzen -: "Toen kwam er bij mij: "Om de arbeid Zijner ziel zal Hij het zien en verzadigd worden", en bemerkte ik, dat het Christus' spijs en drank was als Hij iets aan ons kon doen." Als wij wat voor Christus doen, met andere woorden: "Ik zal het zèlf wel doen, is dàt christendom? Hij moet doen en dan wij dóór Hem, uit de genade. Als het niet uit de genade is, dan is het àlles fout!

Toen Uza werkte om de ark vast te houden, bekocht hij dat met de dood. Er staat, dat God hem aldaar sloeg om deze onbedachtzaamheid. Daarom zeggen wij, dat die leer als teloor gegaan is.

Er wordt veel over de "breuk" gesproken, tenminste: dat zegt men. Ik hoor dat men dan wel spreekt over vrùchten van de breuk, maar bijna nooit over de breuk zelf. Dat gebeurt slechts door een enkeling.

Waarin bestaat de breuk? Dat wat één was kapot is. Dàt is de breuk! Men heeft met Christus gebroken. Staat en kerk zijn hier, onder Christus als Hoofd, als tweelingen uit de verdrukking voortgekomen. Maar in de 17e eeuw is men God gaan verlaten en van lieverlede is dat al verder en verder gegaan, totdat in 1795 de zaak zó gerijpt was, dat men in het openbaar, op een nationale vergadering, met Christus gebroken heeft en men Hem buiten de deur van de staat en óók van de kerk gezet heeft. Daarop is men nog nóóit teruggekomen. Dat heeft de Hervormde Kerk niet gedaan; dat deed men ook niet in 1816 met de afscheiding, noch met de doleantie; dat heeft men ook niet gedaan met de nieuwe kerkorde.

Toen God mij oplegde, dat ik het Evangelie moest gaan verkondigen, heb ik mijn geld bijeengeraapt om naar Amerika te gaan. Ik wenste liever naar het einde der aarde - naar Amerika, Rusland of Siberië - te gaan, dan dàt, want daardoor kon ik mij hier maar een hoop vijanden op de hals halen. Daarom zei ik: "O God, als er een stuk of tien, misschien twintig zijn, die het willen horen, dan mag ik het prijzen." Zelf wil ik die leer ook niet. Wie wil er nu voor God een grote breukmaker, een albederver zijn, die God met de bezem des verderfs kan wegvagen? Wilt gij dat zijn? Ik niet! Daarom heb ik het niet gewild, maar de zaken waren en zijn niet anders!

Ook nu wordt juist de hoofdzaak voorbijgezien, want waar loopt alle hervorming, reformatie en verbeteringswerk op uit? Toch op nòg groter wanorde! Heel de boel staat als te verroesten. Een spoortrein gaat niet rijden als er een grote, prachtige dienstregeling vóór staat, maar een locomotief! Anders blijft hij staan tot hij verroest is.

Hier en daar kunnen er, krachtens Zijn eeuwig welbehagen, wel mensen tot God bekeerd worden (dàt zal blijven), maar ... is daarmee iets veranderd? Al werden wij allen, die hier nu met elkaar vergaderd zijn op deze dag de schuldigen onder God en verkregen genade en aanneming en wij één en al lofzang waren voor God, dan zaten wij nòg onder het oordeel, want wij zijn inwoners

van Nederland. Wel hadden wij dan voor onszelf, dus persoonlijk, genade. Maar als God ons niet bewaart dan gaan wij even hard aan het dwalen. Dan hebben wij nòg nodig:

Houdt Gij mijn handen beide,
met kracht omvat;
Geef mij Uw vast geleide,
op 't smalle pad.

Vaak moet ik denken aan wat Bogaard zei: "De weg van God is niet breder dan de rug van een mes." Wij zijn er òp, òf er náást, één van beide. Wij moeten altijd in aanmerking nemen, dat de zaken bij God zó staan: die zijn òf goed, òf kwaad, één van beide. Wat is bij God alléén goed? Wat uit Zijn genade is. Wat daarbuiten is, deugt niet. Zo ligt heel de boel onder het oordeel. Het zou een zegen van God zijn, als ik voor mij, en een ieder voor zich, zou verstaan: ik lig onder het oordeel. Want dan is er reden tot verootmoediging en om het oog op God te slaan, te zoeken Zijn genade en de dekkende gerechtigheid van Jezus Christus, opdat wij daarmee als ingehuld zouden zijn, geheel ingesloten, om uit Zijn genade Gode te kunnen en te mogen leven.

Iemand mocht zeggen: "Man, je berijdt nogal aardig je stokpaardje." Nu, ik ben net zo kalm en rustig als het maar zijn kan, maar er woont en werkt in mij dat ik een ieder wel zou willen laten gevoelen wat ik gevoel, en doen zien, wat ik zelf zie, opdat een ieder voor zich zijn handen vol zou hebben om aan de genadetroon te zijn en een ieder zó zou wezen: "Grote God, leg mij alstUblieft genoeg ellende op." Want het is zulk een tijd, dat, als ik niet genoeg ellende op mij heb, dan slaap ik, en nu kan ik een ander niet hoger achten, want dan slaapt een ander óók. Maar als er ellende en ongeluk op ons is, dan moeten wij daardoor de genadetroon bestormen. Dat is dan, om een weinig wakker te zijn, want het oordeel werkt dòòr, en vreet voort gelijk de kanker. Er is geen oplossing bij al wat er over gesproken en geredeneerd wordt. Er is slechts één oplossing, namelijk dat Christus, als Hoofd van Zijn kerk, Zich opmaakt en zegt: "Ziet, hier ben Ik." En wat wil Hij van ons? Toch dit, dat wij Hem als Hoofd van Zijn kerk erkennen en aan Zijn troon hangen om het bij Hem te zoeken. Want Hij wil er van het huis Israëls om verzocht worden dat Hij het hun doe. Dat dan in het kort gezegd van de staat in het algemeen.

David wenste dus een knecht van God te zijn. Hoewel er voor de dag kwam, hoe verschrikkelijk het er bij stond, nochtans bleef gelden, dat God de Onveranderlijke is. Dat hebben ellendigen, die bij zichzelf, in de wereld, en in de godsdienst, met al hun omstandigheden, geen raad weten, méé. Daarover spreekt David hier, dat God Dezelfde blijft.

Toen Adam gezondigd had - bij God in de schuld stond - vluchtte hij van God àf: wèg van God! Maar als wij leren kennen hoe wij bij God in de schuld staan, de dood bij onszelf en in de wereld vinden, en er niets dan oordeel en ellende is, doch dat er bij de HEERE, de Heere, uitkomsten zijn tegen de dood, dat er bij Hem gerechtigheden en sterkte zijn, dan kunnen wij tot God de toevlucht nemen: terùg naar God!

Men vlucht als er gevaar is, bij oorlog, aardbeving, watervloeden. Dus in omstandigheden van nood en dan kijkt men niet zo nauw. In de dagen van Uzzia, toen er een aardbeving was en men vluchtte, heeft men ook niet zo nauw gekeken naar hun huisboeltje, noch naar de mode met wat voor kleren ze aan hadden. Waarom niet? Omdat er één hoofdzaak was, namelijk hun leven te redden! Daarom vluchtten zij. Zó is er hier sprake van tot God te vluchten - onder de schaduw Zijner genadevleugelen de toevlucht te nemen - om dan te ontmoeten de rijkdom die er bij God is.

David, als kenner, gaat daarvan wat spreken. Wij lezen: "Bij U is de fontein des levens", want die kennis heeft David: wie God is! Alles buiten Hem de dood, Hij het leven en dat men uit de dood en de ellende de toevlucht tot Hem neemt.

De volheid des levens, die er bij God is, wordt uitgedrukt onder het beeld van een fontein. Een fontein is onuitputtelijk, blijft levend, dag in dag uit, week in, week uit, jaar in jaar uit. De natuur van een fontein is om te spuiten. Zó staat het hier van God -- dat Hij zódanig het leven is --: "Bij U is de fontein des levens."

Dat het zo is, zien wij ook uit dat verschrikkelijk woord bij de profeet Jeremia, waar God zegt: "Mijn volk heeft twee boosheden gedaan: Mij, de Springader des levenden waters, hebben zij verlaten, om zichzelf bakken uit te houwen -- dan wordt er tegelijk bij gezegd -- gebroken bakken, die geen water houden."

Dus bakken die breken kunnen, maar nu drukt God het zodanig uit, dat zij al gebroken zijn!

Als men niet tot God, die de Fontein is, de toevlucht neemt, maar Hem verlaat en er wat anders voor in de plaats stelt, dan kan men niet zeggen, dat men daarmee teleurgesteld zal uitkomen, want dat begint al aanstonds.

Stellen wij ergens betrouwen op? Als er iemand op mij zijn betrouwen stelt, op mij leunt, dan ben ik voor hem een gebroken bak. Als er iemand is die gelooft dat een ander met de belangen van zijn onsterfelijke ziel bezet is, en daarop leunt, wat mij betreft krijgt men vandaag of morgen maar gauw ruzie, dan is dat afgelopen. Want, bij Hèm is de fontein, en niet bij enig kind Gods! Dat zijn maar gebroken bakken, waarbij je alleen maar teleurstelling kunt opdoen. Als het er op aankomt, dan blijf je met twee lege handen staan, want bij hen is het niet, maar bij die genaderijke, volzalige God is óvervloed! Daar er dan zulk een rijkdom bij Hem is, en Hij de volkeren bemint, ligt het toch voor de hand, dat Hij - uit de liefde die Hij heeft - ook van ons wil dat wij Hem tot een fontein stellen. Dat is: dat wij alles wat buiten Hem, buiten Zijn Wezen is, waaruit wij enig leven, genot, enige vreugde, blijdschap, vergenoeging of vervulling verwachten, ten enenmale verachten en wegwerpen als een onnut ding, maar Hèm alleen stellen tot het hoogste, voornaamste, het éنية Doel.

Gij moogt zeggen: "Maar, dat doet geen enkel mens van nature." Dat is zeker en het is verschrikkelijk, maar die dingen zijn niet anders. Doch wij zijn geen stokken en blokken! Wij zijn redemachtige schepselen. En nu wil God - omdat Hij de volkeren bemint - door reine redenen, op ons, redemachtige schepselen, inwerken. Hij bedoelt ons heil, ons welzijn.

Allereerst laat Hij het ons prediken en hebben wij Zijn Woord. Dus wij kunnen het, al is het maar verstandelijk, weten. Ten andere, als wij in deze wereld, laat ik het zo zeggen, in ons kerkelijk en geestelijk leven, niets anders dan teleurstellingen opdoen, zodat het als een aanéenschakeling is van ellende, dood en ongeluk, waartoe is dat? Omdat God ons "niet moet"? Och, wat ik u bidden mag, heb toch niet zulke harde gedachten van Hem, want bij Hèm is de fontein des levens.

Ik ben zulk een mens, dat ik uit mijn natuur God niet zoek, Hem niet stel tot een fontein. Ook gij doet dat niet, dat doet niemand. Laat er dan eens aanleiding, eens oorzaak gaan werken, waardoor Hij wèl tot een fontein kan zijn. Daarom heb ik het ook over de staat van ons land, ons volk en onze kerk. Want God laat dat zó niet zitten! Denk je dat God maar steeds met Zijn Zoon laat "sollen", en Hem als een vloermat laat gebruiken of Zijn Persoon en arbeid als een zaak van gewin en koophandel? Dat laat gebruiken om ons kwaad en vuil er mede te bedekken en in de zonde door te gaan? Dàt kun je dènken! Dat gaat net zo lang als het gaat en dan zal Hij bewijzen: "Ziet hier ben Ik! Ziet hier ben Ik." Daarom spreek ik over deze zaken, opdat wij, als die dag eens aanbreekt, aan Zijn zijde zouden staan.

Mijn bedoeling is dus niet om iemand de schrik op het lijf te jagen - van: "Ik ben zo benauwd" - want ook dàt werkt geen bekering. Dan kan men benauwd zijn voor de Russen of ook wel voor de roomsen, nog benauwder dan voor God! Ik wenste wel zodanig te spreken, dat een ieder zou verstaan dat het leven zó'n dood is, dat de handen omhóóg gingen en dat het waarlijk biddag werd om God in te roepen, in plaats van Hem àf te bidden dat Hij buiten de deur blijft. Ik zal het eerlijk zeggen: "Ik zou geen raad weten als ik dacht dat God níet zou komen."

Want Zijn komst is mijn enige uitkomst. Nu loop ik te sterven in al mijn leden, want ik geloof dat bij Hem de fontein des levens is. Doordat Hij dat is, en er buiten Hem geen leven is, buiten Hem alles de dood, de dood en nòg eens de dood en waarheen men zich ook roert of wendt: geen God, niet de kracht der genade, daarom woont er hier: "Mijn ziel dørst naar God, naar de levende God", en ..., wanneer komt die dag? Zien wij dan niet, dat héél de boel, op alle terrein, naar de afgrond gaat? Zijn komst, dàt zou de enige uitkomst zijn.

Gij zult zeggen: "Jaa, máár ... God heeft wat àf te rekenen!" Inderdaad! Maar, zo lang als Nederland vrijuit gaat, blijft men dórgaan met schuld te maken. Die rekening wordt steeds gróter! Of denkt u, als het uitblijft, dat God het vergeet? Integendeel, de rekening wordt al maar groter. Daarom is het de uitkomst als Hij Zich opmaakt. Want: kómen doet het tòch!

Hij is de fontein des levens. Daar moeten wij toch niet min over denken, want Hij is de tegenhanger in onze dood, in onze ellende en armoede! Dat is er bij Hem.

J.l. zaterdagmiddag heb ik hier, bij de kinderen op catechisatie nog hard staan wenen. Ik zou spreken over de verwoesting van Sodom en Gomorra, dus haalde ik nog aan van de vorige week (geheel zonder bijgedachten) hoe Abraham daar zat buiten de deur van de tent en Sara in de tent. Want wàt was het geval van die oude man? Hij had vijfentwintig jaar eerder van God gelooft en aangenomen, dat het land voor hem en voor zijn zaad zou zijn. Inmiddels waren die jaren voorbij gegaan en had hij wel een zoon, Ismaël, maar als hij daarmee bij God kwam: "Och, dat Ismaël mocht leven voor Uw aangezicht", dan zette God hem aan de kant; dat gèng niet. God zou Ismaël wel zegenen, máár Zijn verbond zou Hij met Izak oprichten. In Izak zou het zaad genoemd worden.

En nu was Abraham bijna honderd jaar en Sara kon naar de wet der natuur geen kind meer krijgen. Dat was een àfgedane zaak. Dus, alles tevergeefs? Hij was een vreemdeling in het land Kanaän. Van geen voet grond kon hij zeggen: "Dat is van mij." Later, toen Sara gestorven was, heeft hij voor geld een akker met een spelonk gekocht, tot een erfbegravenis. Tóen had hij dan een stukje grond in eigendom. Maar voor de rest was hij daar als een vreemdeling. Wàt moet er bij die man aan de binnenkant niet gestormd hebben: "Dáár zit je nu, éénling (zó was het toch), jullie hebben samen gedeeld, gehóópt en nu moet je eens kijken: dáár zit je nu." Ja, het was èrg, maar wáár.

Sara had de moed helemaal verloren, zij zat in de tent en Abraham zat er búiten. De dag was heet; niet alleen dat de zon op middaghoogte stond, daar het tegen twaalf uur liep, maar ook de zon van verdrukking scheen zo verschrikkelijk! Terwijl hij daar zo, als een vreemdeling zit, komen er drie vreemdelingen aan. Abraham is niet zó, dat hij zegt: "Ik heb mijn zakken meer dan vol, al last genoeg aan mijzelf", nee, hij staat op en gaat als vreemdeling die vreemdelingen tegemoet. Het is de Engel des verbonds! Abraham als een vreemdeling, maar Hij óók. Zó doet Hij! Al zal Abraham wel wat gemerkt hebben, maar zekerheid had hij zozeer toch niet.

Dat was toch geen doen, zo midden op de dag, met zo'n hitte, dat deden geen mensen van hoge staat. Maar dáár gebeurde het wèl! Zelfs de armste deed het niet (òf het moest zijn, dat men nergens kon rusten en verder móest), want men rustte totdat de zon was gedaald. Maar die drie vreemdelingen deden dat niet, die wandelden op 't heetst van de dag. Abraham buigt zich uit eerbied met het aangezicht ter aarde, want al was Abraham een herdersvorst, vóór hem staat er óók een Vorst.

Kijk eens, dàt brengt nu de ellende teweeg, want dan komt men zó dicht bij Jezus. Die zoekt hèm op en Abraham zoekt Hèm op. Dat is wederkerig. Begrijpen jullie nu, dat ik een ieder wel mee zou willen pakken - die kant uit - opdat, als je nog nooit een ontmoeting met Jezus gehad hebt -- precies gepast in onze staat -- gij dat dan eens met bekens vol te genieten krijgt: Fontein des levens, en dat in onze dood en in ons ongeluk.

Abraham buigt zich en vraagt Hem of Hij bij hem in de tent wil komen. Hoewel Abraham veel goederen heeft, is het er wel arm gesteld, want ... hij kon niet met één kind voor de dag komen! Hij kon alleen maar voor de dag komen met: "Ik woon hier als een vréemdeling en heb geen voetstap gronds."

Die Vreemdeling stemt toe en wil bij die man, die daar als een vreemdeling woont, komen. Hij geeft Zich gewonnen. Abraham mag hun de voeten wassen en een maaltijd bereiden. Daarna gaat de Middelste, de Hoofdpersoon, aan het spreken: "Ik zal voorzeker weder tot u komen." Daarmede te kennen gevend: Ik laat u zo, als een vreemdeling, niet zitten. Zó is Hij!!

Sara zit zo verstrikt in ongeloof, dat zij begint te lachen. Als Hij tot Abraham zegt: "Waarom heeft Sara gelachen?" loochent Sara dat, zeggend: "Ik heb niet gelachen." Dan zegt Hij: "Neen! maar gij hebt gelachen. Zou iets voor de HEERE te wonderlijk zijn?", en dan ontplooit Hij Zich in Zijn volle heerlijkheid. Hij, Die daar als een vreemdeling wandelt, is het, waar de kerk van zingt: "O Fontein der hoven, Put der levende wateren, die uit Libanon vloeien." (De Libanon van het eeuwig welbehagen van God). Zó wil Hij ons beantwoorden. Maar, dat doet Hij in ons ongeluk, in onze dood. De Fontein!

Zo-even haalde ik uit het Hooglied aan: "O Fontein der hoven". Daar lezen we, ik meen in het vierde hoofdstuk, dat Christus Zijn bruid hogelijk prijst. Nadat Hij daarmede eindigt, gaat de bruid niet zeggen: "Ja, maar zo bèn ik! Ik wéét dat ik die genade heb!" Néén, zij spreekt niet over "ik"; zij heeft geen Sauls-geest. Zij spreekt over wat anders, want dat zij een vruchtdragende is, vindt zijn oorsprong niet in haar, maar heeft zijn oorsprong uit Hèm: Gij zijt de Fontein der hoven. Zij wil dan te kennen geven: dat ik ben als een hof, als een tuin, dat komt door Uw hand, dat hebt Gij gewrocht.

Daarbij is het ook zo gesteld dat zij uit zichzelf geen vrucht kan voortbrengen, en dat alles onder de hittezon verzengen zou, maar omdat Hij de Fontein is, daarom is er al die vruchtbaarheid, o Fontein der hoven, Put der levende wateren, die uit Libanon vloeien. Verheven zaak! Zij huldigt dus Hem en kent Hem, Hèm alléén, alles toe. Daar is het dus terecht dat het niet uit ons, maar dat het al uit Hem is. Er is niets van een mens bij. Immers, wat van de mens is heeft geen rechts-geldigheid bij God. Bij Hem is slechts gangbaar wat zijn oorsprong in Hem vindt.

Als David spreekt, dat zij de toevlucht tot Hem nemen, dan is dat uit diezelfde grond: bij U is de fontein des levens. Onbekend, maakt onbemind, en een ziel zonder wetenschap is niet goed. Als er echter kennis en wetenschap gaat werken, dat bij Hèm de fontein des levens is, dan is dat, opdat wij de toevlucht tot Hem zouden nemen, tot Hem alleen.

Laat ons ook dit bedenken, daar Hij alles, niet alleen kàn, maar ook alles wíl zijn, zo wil Hij van ons, dat wij met onze armoede en ons ongeluk, met ons onvermogen, ja geheel zoals wij, gevallen Adamieten, zijn voor de dag komen, die nergens anders hulp te verwachten hebben - niet van de naaste noch van onszelf - dan van Hem, opdat ons oog alléén op Hèm zou zijn. Want Christus is toch door de Vader verordineerd en gezalfd tot de Bedienaar des heiligdoms? Heeft de Vader het leven in Zichzelf, Hij heeft het ook de Zoon gegeven het leven in Zichzelf te hebben. Die eeuwige Majesteit handelt in Zijn Zoon door die eeuwige Geest. Zo heeft Hij Zijn Zoon die ereplaats gegeven, dat Hij alles voor ons zou zijn: volkomen Fontein van alle leven.

Daar Christus Zijn Vader eert, zo eert de Vader ook de Zoon. Daardoor komt de zaak zó te staan, dat Christus één van beide doet: òf Hij doet àlles, òf niets aan de zondaar. Wanneer doet Hij niets? Als wij niet op betamende wijze alles prijsgeven buiten God en Christus, dus als wij er nog leunsels en steunsels op na houden en buiten Hem verwachting hebben. Dàn doet Hij niets aan ons. Al gaan wij daarheen, zeggend: "O, het is toch zo droevig met mij gesteld", en ons er dan bij neerleggen met te zeggen: "Ja, dat brengt de tijd mee, want o, de hemel is toch zo vèr weg". Dan doet Hij niets. Wij moeten de breuk bij onszelf zoeken. Er is overvloed bij Hem, een onuitputtelijke fontein.

Er was eens een kind Gods, die de eenvoud verloren had en nog wel op een zodanige wijze, dat hij niet eens bemerkte dat anderen anders waren dan hij. Hij luisterde er in hoofdzaak naar of een ander net zo "de stukken" (zal ik maar zeggen) beleefd had als hij: dît zùs, en dât zó. Die man vertelde eens bij iemand -- die als een levende ent was, die in haar armoede en dood niets anders had dan: "Bij U is de fontein des levens", en uit Hem putte -- het volgende: "Daar heb ik toch een toestand meegemaakt! Ik zei: "Heere, nu kan ik de tijd niet meer indenken dat ik wat van U ontmoet heb." Nadat ik op mijn knieën gegaan was, mijn plicht (een gebedje) gedaan had - wàt denk je - daar moest ik toch nèt weer van mijn knieën opstaan zoals ik was gaan liggen. Toen zei ik: "O Heere, Heere! wat bent U toch ver weg." Ja meid, zó ver is de hemel nu weg, hoor. Daarom zei ik: "Heere, ik zal het nòg eens doen." Ik ben weer op mijn knieën gegaan, maar ik moest wéér zó opstaan. Toen zei ik: "O, Heere, nu zal ik het nòg eens doen, nu voor de derde keer", en toen kreeg ik dît regeltje in me: "Nooddruftigen zal Hij verschonen; Aan armen uit genâ." Ik zei: "Ja, Heere, nu weet ik niet op wie ik dât moet toepassen." Nu, dan is het toch wel ver weg! Want het is Gods eigen dierbaar Woord, dat - daar Christus Koning van Zijn kerk is - die geestelijke Salomo nooddruftigen zal verschonen! Maar, die man begreep toen niet ééns, dat hij geen nooddruftige was. Hij was geen uitgebrande haardstede, niet uitgedroogd door zomerzonnevuur. Als wij dât zijn en het is dan:

Nooddruftigen zal Hij verschonen;
Aan armen, uit genâ
Zijn hulpe ter verlossing tonen, ...

já, dan steek je je handen toch zo ver mogelijk uit tot God, zeggend: "Grote God! is dat bij U? Wil Gij dat zijn voor ellendigen en nooddruftigen?!" Dât ligt toch zeker voor de hand! Och, leg er Uzelf dan toch niet bij neer, maar bedenk dat er hier een kenner van God en van Zijn werk spreekt: "Want bij U is de fontein des levens."

Ellendigen, die geen leven bij zichzelf hebben, die in alles de dood vinden, niets dan ongeluk, jammer, verdriet en ondergang, niet hoger kunnen komen, die nemen de toevlucht tot Hem, om daar te gaan ervaren, dat er bij Hem rijkdom en overvloed is. Bij Hem is er geen krimp, maar dan moeten wij die plaats innemen. Geef een verzadigde water of iemand die geen honger heeft te eten, dan zegt hij: "Ik heb geen behoefte aan spijs of drank." Soms kijkt hij nog niet eens naar het smakelijkste gerecht of wàt voor drank. "Een verzadigde ziel - zegt Salomo - vertreedt het honigzeem; maar aan een hongerige ziel is alle bitter zoet."

Wat vloeit er uit voort, voor diegenen die kennen dat er bij Hem zo'n rijkdom, zo'n verheven, gezegende volheid is, zo'n heerlijkheid? Immers, dat men zich verenigt en ook onderwerpt aan de armoede en ontblootheid, ja zich daar (laat ik het zo zeggen) als het ware vertrouwd mee maakt, zeggend: "Hoor eens, het kàn er niet buiten. Dáár moet het stééds heen, dan ben ik een onderwerp geschikt voor Christus' volheid, voor Zijn rijkdom, voor Zijn genade. Als het ànders is, dan ben ik het niet. Dan kan ik het er wel buiten stellen."

Het is bij uitnemendheid groot, als wij hier ervaren en ontmoeten dat Hij de Fontein des levens is. Bij het minste dat wij er van leren kennen, zinkt de wereld, met al het zien- en zinlijke, in het niet. Dat alles valt weg, stormt weg als kaf voor de wind: ijdelheid! De kennis van dat werk pakt dermate het hart in, dat het voor diegenen, die het in waarheid hebben gesmaakt in beantwoording van hun ellenden, geldt: "De ogen dergenen, die zien, zullen niet terugzien, en de oren dergenen, die horen, zullen opmerken." Al wat buiten die Fontein is, heeft geen voldoening, want wij wéten de rijkdom, de voldoening die dáárin vervat ligt.

Naarmate wij er van weten (hoe kàn het anders? Dat is dan een vanzelfsprekende zaak) temeer bindt het ons aan Hem. Als er echter nevenzaken bij- of tussenkomen (dat is toch zo'n jammer!),

dan kan men zelfs ver van honk gaan, zoals wij dat lezen in het boek: "De heilige oorlog", van Bunyan. De inwoners van stad Mensenziel waren al een hele tijd verstoken geweest van de tegenwoordigheid van vorst Immanuël. Hij had zich op een bedekte wijze onttrokken om de inwoners tot inkeer en nadenken te brengen, daar zij in hun afhankelijkheid aan hem waren afgenomen door de listen van Vleselijke Gerustheid. Deze was geen rechte afstammeling uit stad Mensenziel, hij was uit een gemengd huwelijk. Van moeders zijde was hij uit het geslacht van de heer Wil, een ingeborene van de stad, maar zijn vader was een Diabolist. Vleselijke Gerustheid was wel een vrolijke kerel, want hij hield ervan om maaltijden aan te richten en feest te vieren. Zo gebeurde het op een dag, toen velen ter maaltijd genodigd waren o.a. mijnheer Vreze Gods, ook mijnheer Consciëntie, dat mijnheer Vleselijke Gerustheid - die als gastheer de boel vermaakte - de heer Vreze Gods ziet zitten zonder te eten of te drinken of enige vreugde te bedrijven. Daarom zegt hij tegen de heer Vreze Gods, die er bij zat of hij een vreemdeling was: "Toe, wees vrolijk met ons." Dan gaat Vreze Gods zeggen, waarom hij dat niet kan, want hoe lang was het al niet geleden dat zij Immanuël gezien hadden en dat zij bij Hem aan Zijn tafel genodigd waren?

Vleselijke Gerustheid probeerde één en ander nog te sussen, maar het woord van mijnheer Vreze Gods kreeg de overhand. En toen zij er achter kwamen dat Immanuël werkelijk uit de stad was vertrokken, hebben zij allereerst het hele boeltje van Vleselijke Godsdienst in brand gestoken. Maar, daarmee was vorst Immanuël niet terug. Dàt heeft nog heel wat voeten in de aarde gehad.

Hij wil alles voor ons zijn, maar in de rechte weg. Gerechtigheid en gericht zijn de vastigheden Zijns troons. Hij wil alles voor ons zijn, en omdat Hij de Fontein des levens is, kunnen wij ook alles buiten Hem missen. In het Oosten is het zó, dat een wel, een bron met levend water, op hoge prijs wordt gesteld. Christus Zelf noemt Zich in Johannes 4 de Gave Gods, maar ook het water wordt in die warme landen de gave Gods genoemd. Waar levend water is, een fontein, daar is ook vruchtbaarheid.

Toen de profeet Elisa te Jericho kwam - de stad die indertijd vervloekt was, maar die men later toch herbouwd had - zeggen ze tegen hem, dat de plaats wel goed was, maar dat het water kwaad was en het land onvruchtbaar. Zij woonden er werkelijk aardig, maar die kwade fontein bracht geen leven aan, wel de dood! Toen heeft Elisa dat wonder verricht, dat hij een schaal zout in de waterwel wierp en zei: "Zo zegt de HEERE: Ik heb dit water gezond gemaakt, er zal geen dood noch onvruchtbaarheid meer van worden." Alzo werd dat water gezond.

Fontein des levens, van levend water, daar is dus vruchtbaarheid. Daarom zijn Abraham, Izak en Jakob gaan wonen bij putten van levend water. Dan konden zij zelf en al wat zij hadden drinken, dáár was vruchtbaarheid. En zó is bij God en Christus alles. Hij wil hebben dat wij om Hem alles verwerpen. Dus niet in deze wereld en bij onszelf leven en dan tegelijk bij Hem leven, dat gáát niet. Twee heren dienen gaat niet, dat is een uitgesloten zaak. Hij wil, dat wij met prijsgeving van alles buiten Hem, alleen Hèm aanhangen: "O Fontein der hoven, Put der levende wateren, die uit Libanon vloeien!"

Laat de hittezon van verdrukking soms op middaghoogte staan en laat er allerhande jammer en ellende zijn, om dan met de dichter te ervaren:

... Steekt (hen) de hete middagzon
in 't moerbijdal, Gij zijt hun bron,
en stort op hen een milde regen.
Een regen die hen overdekt,
verkwikt, en hun tot zegen strekt.

Laat het hier dan een dal van moerbeziënbomen, een tranendal zijn, nochtans vinden wij bij Hem al wat tot het leven en een eeuwige zaligheid nodig is. En hoe groot het ook is, ja wij het soms zelfs niet òp kunnen, zodat men zegt: "Ik zal nog sterven van de bewijzen Zijner liefde en goedheid", het zijn dan nog maar de eerstelingen. De volle oogst blijft dan nog bewaard. Daar Hij de Fontein des levens is, zullen wij, wanneer wij bij Hem zullen zijn - in Zijn dadelijke tegenwoordigheid - als rechtstreeks uit Zijn troon gedrenkt worden tot alle volheid, om Hem volmaakt en uit alles te eren en te danken. Dat brengt hiër al voort:

Dank aan 't eeuwig Opperwezen,
Zijn Naam is nooit genoeg volprezen.

Maar hoe zal het dàn zijn, in die zalige oorden, waar nimmer tranen vloeien, waar 't hart geen angst, geen kommer kent noch pijn, waar doorn noch distel groeien? Wij achten, dat diegene die hier het meest biddag heeft, straks dáár te hoger dankdag zal hebben, om bij Hem te zijn. Want naarmate het hier voor ons is dat Zijn kerk een bedehuis genaamd zal worden alle volkeren, temeer vloeit uit het bidden het danken, en uit het danken weer het bidden voort, omdat Hij het Leven is.

Straks houdt het bidden op, ook het geloof en de hoop, maar dàn zal de liefde in volmaaktheid zijn en dat in het aanschouwen. Als men daarbij komt, dan kan men wel zeggen: "Laat ik dat poosje, die dag of tien dat wij hier zijn, dan oppakken en dragen." Dat wij die dan benutten om aan Zijn troon te hangen, wandelend naar Zijn Woord en gebod, om uit Zijn volheid en genade te zoeken wat wij nodig hebben om voor Hem te zijn zoals wij moeten wezen. Zó te zijn, dat wij nog wat na mogen laten voor onze kinderen als wij ons hoofd komen neer te leggen om volmaakt bij de Fontein te zijn. Immers, het woord Zijner belofte is toch voor al Zijn liefhebbers: "Bedwing uw stem van geweën, en uw ogen van tranen; want er is loon voor uw arbeid, spreekt de HEERE; want zij (uw kinderen) zullen uit des vijands land wederkomen."

Daar Hij de Getrouwe en Waarachtige is, laten wij elkander dan opwekken: "Hebt de HEERE lief, gij, al Zijn gunstgenoten! want de HEERE behoedt de gelovigen, en vergeldt overvloediglijk degene, die hoogmoed bedrijft", om elkander te sterken en gesterkt te worden door Zijn genade en de loopbaan te lopen die ons voorgesteld is tot het einde toe.

Laat dit genoeg zijn voor het morgenuur. Als God het geeft, laten wij vanmiddag verder spreken over: dat wij in Zijn licht ons klare licht bekomen, om ook te bidden naar Zijn wil. Heilige het God Almachtig tot het doel waartoe het is, en Hij het ook geeft, Zijn Naam eeuwiglijk tot dankzegging en heerlijkheid. Amen.

Slotzang:

Psalm 4:3

Dan zult gij recht naar 't outer treden, ...